

Bizonyos értelemben nem nagyon fáradságos munka kibontani ennek a képes beszédnek az üzenetét, hiszen Lukács evangélista a bevezető mondataiban teljesen egyértelművé teszi, miért mondta el Jézus ezt a történetet. *„Arról is mondott nekik példázatot, hogy mindenkor imádkozni kell, sohasem szabad belefáradni.”* Ez tehát az üzenet: mindenkor imádkozni kell, nem szabad belefáradni, nem szabad abbahagyni. Mindannyian, akik imádkozó emberek vagyunk, tudjuk, hogy ez releváns üzenet számunkra. Hiszen mindannyian ismerjük magunkban, hogy bizony egy idő után belefáradunk az imádságba, abbahagyjuk; különösen a megválaszolatlan, és ezért hiábavalónak megélt imádságainkat.

Az elmúlt két vasárnap igehirdetéseiben tárgyalt témáról, az imádságról lesz tehát szó ma is, még pedig egészen konkrétan arról az imádságról, amikor kétségbeesetten kérünk, könyörgünk, a mélységből esedezünk Istenhez. A megelőző 17. fejezetben Jézus az Isten országa eljövételéről beszél a tanítványoknak, és lényegében az utolsó idők megpróbáltatásairól, szenvedéseiről, nehézségeiről mondottakhoz kapcsolja ezt a példázatot. Jézus azt mondja: ezekben az utolsó, nagyon nehéz időkben egyetlenegy módja lesz a megmaradásnak: ez pedig az imádság. Arról az imádságról van tehát szó, ami a nehézségben, nyomorúságban, ellenségeskedés közepette születik – vagy ami éppen ezen körülmények között megszűnik bennünk.

Három gondolatban szeretném kifejtetni a példázat üzenetét:

- Először gondolkozzunk el azon, hogy általában miért fáradunk bele az imádságba, miért adjuk fel a könyörgést nehéz helyzetekben?
- Másodszor lássuk, mit mond ez a példázat arról, hogy miért ne adjuk fel az imádságot?
- Harmadszor: mi a tétje annak, hogy feladjuk-e, vagy megmaradunk-e imádságban?

1. Miért adjuk fel az imádságot?

Az első, amit szeretnék hangsúlyozni, hogy az imádságban való megfáradás Isten népének, Isten legbensőbb családjának a problémája. Azoké, akik már bizalommal beléptek az Istennel való kapcsolatba, és akik ebben a kapcsolatban imádság által élnek. (Mert hogyan máshogyan is élnénk bármilyen kapcsolatban Istennel?) Akik az imádságot eleve bolondságnak tartják, azok számára nem gond az abban való megfáradás, az imádság feladásának az ügye. Ugyanakkor elmondhatjuk azt is, hogy bárki, bárhol, bármikor elindul az Istennel való imádságos kapcsolat útján, annak az életében ez a probléma szükségképpen megjelenik. Mert megessik, hogy imádkozunk, és nem történik semmi. Mondhatnánk, hogy ezt az életélményt egyformán megtapasztalhatják a kívülállók, kételkedők, és a bent lévők, az imádkozók egyaránt. De fontos látnunk, hogy nem egyformán tapasztalják meg! A probléma csak látszólag ugyanaz. Aki kívül van, és azt mondja, az imádságnak semmi értelme nincs, mert „imádkozunk, imádkoztok, de nem történik semmi, kár is volt gondolnotok, hogy történni fog” – annak a számára ez jó esetben intellektuális probléma, rosszabb esetben maró gúny és ironia tárgya. De nekünk, akik belül vagyunk és imádkozunk, az, ha az imádságra nincs válasz és nem történik semmi, sokkal nehezebben esik. Ez egy nagyon személyes bizalmi krízis az Istennel való kapcsolatban. Számunkra egzisztenciális kérdéssé válik: hol van az igazságom? Ki áll mellém? Ki hallgat meg? De fontos látnunk, hogy ilyen fájdalmas kapcsolati krízis csak ott van, ahol szereteten, bizalmon, elköteleződésen alapuló élő kapcsolat van

Hogyan van az, amikor abbahagyjuk az imádságot? Mi történik azoknak az életében, akik beléptek az imádságos élet különleges valóságába, megtapasztalták, milyen az: választ kapni az imádságra, aztán eljön egy időszak, egy helyzet, amikor nem érkezik válasz többé? Ilyenkor vagy tudatosan, haraggal, méltatlankodással, tudatos elnémulással hagyja abba az ember az imádságot („Elég volt! Nem választál, nem történt semmi, vége! Isten, nem beszélek többé veled erről.”), vagy pedig azon kapjuk magunkat, hogy egy csendes keserűség és csalódás formájában észrevétlenül maradt el az imádság az életünkben. Egyszer csak rádöbbenünk, hogy őszintén szólva már rég nem imádkozunk, már rég nem beszélünk Istennel, vagy ha mégis, akkor az már nem valóságos, nem igaz.

Van persze olyan is, amikor felismerjük, hogy valamiért nem kell többé imádkoznunk. Valamit nagyon akartunk, de igazából el tudjuk engedni, nem annyira fontos. Máskor maga Isten válaszolja azt egy kérésünkre: „figyelj, felejtsd ezt el!” – most nem ezekről a helyzetekről beszélek. Hanem arról, amikor Isten elé társz valamit, ami nehéz - aztán hosszú-hosszú-hosszú idő telik el és nincs mozdulás. Alárendelt, megalázott vagy egy helyzetben, kiáltasz és nincs válasz. Vagy van egy ember, akitől menekülnél, megszabadulnál, de nem tudsz, és Isten sem jön, hogy megszabadítson, nem segít. Vagy valakinek az Istenhez fordulásáért könyörögsz, imádkozol, annyira fontosnak tartanád, de évek telnek el, és nem történik semmi. És akkor az ember feladja, belefárad.

Még nehezebb a helyzet, amikor azt éled meg, hogy imádkozol, és közben egyre rosszabb lesz minden. Miközben imádkozol, egyre riasztóbban alakulnak az események, egyik nehézség, váratlan rossz fordulat jön a másik után. Hogyne fáradna bele az ember! Kétkedünk, elkeseredünk, elcsüggedünk, elalél a lelkünk. Nehéz nekünk benne élni egy kapcsolatban, ahol nincs válasz. Meddig bírja az ember?

Ha belegondolunk ezekbe a helyzetekbe, akkor a kulcsszó a „mikor?”, vagy a „meddig?” Mert azt mindenki tudja, hogy az imádság nem olyan, mint az automata, amibe bedobjuk a pénzt, és azonnal adja a terméket. Mindenki tudja, aki imádkozik, hogy valahol ebben benne van az, hogy várni kell. Bízni kell. De meddig? Meddig tudunk várni? Meddig tudunk bízni? Meddig tudunk imádkozni úgy, hogy nem kapunk választ? Meddig várhatjuk azt, hogy majd valamikor Isten igazol bennünket, és a mi oldalunkra áll? Az egész probléma végül is az idő problémája. A „Mikor?”, sőt egy idő után az „Egyáltalán valamikor?” feszítő kérdése jelenik meg. Ezen a ponton dől el, hogy belefáradunk-e az imádságba és feladjuk-e azt – és lehet, hogy éppen a kapu előtt állunk meg.

Szeretném újra hangsúlyozni, hogy ez teljesen normális, megkerülhetetlen probléma a biblia ember, a bibliai hit számára. A ma élő hívő ember számára is. Ennek így kell lennie. Mert ott van az a feszültség az Istennel való kapcsolatunkban, hogy egyfelől tudjuk, látjuk, megéljük, hogy Isten személyes Isten, aki megszólítható, cselekszik, beavatkozik – erről szól a történetünk, erről beszél Isten kijelentése, ez formál minket. Másfelől nem az a mindennapi és általános tapasztalatunk, hogy Isten *azonnal* közbelép értünk, *azonnal* cselekszik, *azonnal* valami csodát tesz. Ezért van ott megkerülhetetlenül ez a probléma, a „meddig?”, „mikor?”, „abbahagyom-e?”, „feladom-e?” gyötrődése minden imádkozó hívő ember életében.

Mindezek fényében talán közelebb kerül hozzánk Jézusnak ez a példázata, az abban szereplő özvegy személye. Az özvegyasszony Jézus korában olyas valaki, akinek semmije nincs: semmi védelme, semmi támasza. Egyedül van, kiszolgáltatott, gyenge. Előttünk van még a történetben egy bíró, akinek az a feladata, hogy igazságot szolgáltatson. Az özvegynek valamilyen nehéz helyzete, megoldatlan ügye van, valaki nyilván ellenséges vele és kihasználja, s a bíró feladata lenne az, hogy igazságot tegyen. De a példázatban, amit Jézus elmond, ez egy korrump bíró. Semmi nem érdekli. Azt, aki igazságot szolgál-

tathatna az özvegynek, nem érdekli az igazság. De az özvegy nem adja fel. Látjuk: gyakran elmegy, újra és újra odalép kérésével a bíróhoz. Gondolj bele, mennyi energiát felemészt ez: elmész, elutasítanak. Elmész, elutasítanak. Elmész, elutasítanak. Megcsinálod háromszor, ötször, tízszer, mindig elsöpörnek, mindig semmibe vesznek – és elmész tizenegyedszer is. Pedig tudod, tapasztaltad, hogy egy érdektelen, korrupt emberrel találsz magad szemben. Mennyi energia kell újraindulni? De ez az özvegy nem adja fel! Próbáld meg most az ő fülével, az ő szívével újra meghallgatni a zsoltárosnak azt az imádságát, amit felolvastunk a lekciónban:

„Meddig tart ez, Uram? Végképp megfeledkeztél rólam? Meddig rejtetted el az orcádat előlem? Meddig kell magamban tanakodnom, és bánkódnom szívemben naponként? Meddig kerekedhetik fölém az ellenségem? Tekints rám, hallgass meg, Uram, Istenem, tartsd meg szemem ragyogását! Ne jöjjön rám halálos álom!” (Zsolt.13.)

Ez az imádság – ha így tekintünk rá most: az özvegy imádsága – érzékelteti az imádkozó élet nagy kérdését, nagy problémáját. Meddig tudjuk mondani, hogy „meddig nem válaszolsz még, Uram?” Mikor adjuk fel? Az özvegyasszony nem adta fel, és elérte célját – mutat rá Jézus.

2. Miért ne adjuk fel az imádságot?

Jézus azzal a céllal találta ki és mondta el ezt a példázatot a követőinek, ezért hangzik most felénk is, hogy mi se adjuk fel az imádságot. De miért? Hogyan működik bennünk ez a példázat? Hogyan használja Jézus ezt a történetet abban, hogy megerősítse azokat, akik az özvegyhez hasonló élethelyzetben vannak?

Van egy nagyon nagy probléma ezzel a példázattal, ami túskeként megjelenik mindenkiben, aki hallja vagy olvassa. Amennyiben ugyanis az igazát kitartóan kérő özvegy az imádságot nem feladó tanítványt mutatja be egyik oldalon - akkor az, akihez az özvegy kitartóan járul, a korrupt bíró a mindenható Istent példázza a másik oldalon. Hogy mondhat, hogyan sugallhat ilyesmit Jézus? Hogyan hasonlíthatja Isten Fia az Atyát egy olyan bíróhoz, akiről ő maga mondja, hogy sem Istent, sem embert nem becsül, akit nem érdekel semmi, aki úgy bánik a hatalmával, ahogy neki jól esik? Sőt, mivel csak az számít neki, ami jól esik, végül egyedül azért fog igazságot szolgáltatni az özvegynek, mert azt mondja: „rettenetesen elegendem van már abból, hogy ez itt zaklat engem. Fáraszt. Inkább igazságot szolgáltatok neki, csak hagyjon már békén!” Nem arról van szó, hogy ez a korrupt bíró végül jobb belátásra térne, meglátná, hogy mégiscsak tisztességtelen dolog, amit tesz; mégiscsak van valami igazság, amit képviselni kellene; összeszedné magát, hiszen végül is olyasmit várnak el tőle, ami tényleg hivatali kötelessége – ez a kép is meglehetősen távol állna Istentől, de itt még csak ennyi sincs! Csak az van, hogy a korrupt bírót annyira nem érdekli az egész, annyira zavarja az özvegy jelenléte, hogy inkább megadja neki a kérését – a saját kényelme miatt. És akkor lássuk meg, hogy ez a kép Istent, az Atyát példázza?! Jézus tényleg ezzel akar motiválni bennünket arra, hogy ne adjuk fel az imádságot? Ezzel akar erősíteni, ha megfárad és elcsügged a lelkünk?

A válasz az, hogy a hamis bíró és Isten között nem párhuzam van, hanem ellentét, amelyet így kell értenünk: ha ez a hamis, korrupt bíró is megteszi az özvegynek, akit semmibe néz, csak önmaga miatt azt, amit kér, akkor hogy ne szolgáltatna Isten igazságot az ő gyermekeinek? „Halljátok, mit mond a hamis bíró! Vajon Isten nem szolgáltat-e igazságot választottainak, akik éjjel-nappal kiáltanak hozzá?” Azt mondja Jézus: hasonlítsátok össze az özvegy és a hamis bíró kapcsolatát a tanítvány és az Atya kapcsolatával! Egy teljesen kiszolgáltatott, minden támasz nélkül való özvegy eléri a célját egy teljesen romlott, érdektelen bírónál - akkor mit gondolsz, vajon mik a te esélyeid Istennél? Akinek a gyermeke vagy. Aki kiválasztott téged magának. Hogy ne tenné meg sokkal-sokkal inkább, ezerszer inkább azt, amiben előtte állsz, hozzá kiáltasz!

De visszafelé is szembesít a példázat. Ti. ha mi feladnánk az imádságos könyörgést, ha azt mondanánk: „elég, befejeztük” (márpedig sokszor ez történik), akkor – ennek a példázatnak a fényében – nem azt a látszatot keltenénk, hogy Isten még egy hamis bírónál is igazságtalanabb, önzőbb és érdektelelenebb? Nem azt sugalmazzuk az ilyen feladással, hogy még az özvegynek is érdemes egy ilyen korrupt bíróhoz visszatérően odajárulni – de nekünk a mi Atyánkhoz nem érdemes? Ha mi befejezzük az Istennel való beszélgetést, akkor nem azt mondjuk Istenről, sőt: Istennek – hogy tulajdonképpen te még a hamis bírónál is rosszabb vagy?

A kérdés, hogy mikor fejezzük be, mikor hagyjuk abba az imádságot, oda megy vissza, hogy milyen képünk van Istenről. Sokaknak (sőt, nem tudatosan, de magunknak is sokszor) a hamis bíró jelleme közelebb áll ahhoz a képhez, ami bennünk él Istenről, mint amilyen Isten valójában. A hamis bíró képe az Isten-képünk. Mert amikor megsértődünk Istenre, elnémulunk, amikor ott zakatol bennünk a megsebzettség: „nem ezt vártam, nem ezt érdemeltem, nekem tartoznál valami mással” – és emiatt elfordulunk Istentől és abbahagyjuk vele a kapcsolatot, akkor lényegében azt mondjuk neki: „becsap-tál, nem szolgáltatasz nekem igazságot, nem törődsz velem, nem adod meg, ami jár nekem, nem vagy igazságos. Hamis bíró vagy.”

Lépjünk mögé ezeknek az érzéseinknek, gondolatainknak! Mi formálja ezt a képet? Miért érzünk így, miért alakul a szívünkben ez a torz kép Istenről? Azért, mert érdemeink szerint akarjuk definiálni a vele való kapcsolatunkat. Mi valamit megteszünk neked, ezért te tartozol valamit megtenni nekünk. Én ezt nem tettem meg, ezért te ezt ne tedd meg velem! Én ilyen vagyok, ezért te tartozol nekem azzal, hogy ilyen légy! Vagy én ilyen nem vagyok, és ezért te nem lehetsz ilyen velem. Üzleti kapcsolatban vagyunk Istennel. És ha az üzlet nem működik, akkor otthagyjuk. Leleplezi a szívünket ez a történet. Hogy úgy tekintünk Istenre, mint egy hivatalnokra, egy hamis bíróra. Ha ez nem így lenne, ha nem gondolnánk, hogy nekünk jár tőle valami, akkor nem mondanánk azt, hogy igazságtalan, és nem hagynánk abba felháborodva, vagy éppen csalódással a vele való kapcsolatot.

Jézus nem így látja az Atyát. Jézus kijelenti: „mondom nektek, hogy igazságot szolgáltam – hamarosan.” Isten nem fog elfelejteni. Nem fog cserbenhagyni. Isten nem korrupt bíró – de még a korrupt bíró is megmozdul. Isten cselekedni fog a gyermekeiért.

De nekünk ez nem elég. Minket az utolsó szó piszkál. Mi az, hogy „hamarosan”? Az mikor van? Meddig még? Emlékezzünk a példázat összefüggésére! Jézus visszajöveteléről van szó. Igen, a végső igazságszolgáltatás ahhoz tartozik, amikor Jézus visszajön. Persze, ez a „hamarosan” nem a mi időszámításunk szerint mért fogalom. De ha ezen a ponton megakadsz, most mégis azt mondom: gyere tovább! Mert Jézus utolsó kérdése nem a „hamarosan”-t fogja magyarázni. Jézus azt mondja: ne adjuk fel az imádságot, mert Isten, aki egészen más, mint a hamis bíró, válaszolni fog. Biztosan. Hamarosan. És nem az a legfőbb kérdés, hogy mikor jön el a „hamarosan” – hanem hogy amikor eljön, amikor visszajön az Emberfia, talál-e hitet a földön? Ez a végső tét. Az a végső kérdés, hogy megmaradunk-e?

3. Mi a tétje annak, hogy megmaradunk-e imádságban, vagy föladjuk?

Tíz-tizenöt éve megkeresett egy lekipásztor azzal a kéréssel, tartanék-e egy konferencián előadást arról, hogyan készítem a gyülekezetet a keresztényüldözésre? A válaszom akkor az volt: sehoggy. A kérdés nagyon távolinak tűnt, az előadást nem vállaltam el. De amely kérdés akkor nagyon-nagyon

távol volt tőlünk, arról érezzük: mára közel került hozzánk. Óriási keresztényüldözés van világszerte. (Ezért tartjuk nagyon fontosnak és a gyülekezetre nézve nagyon egészségesnek, hogy hónapról hónapra elhangozzanak a missziói beszámolók és imádkozunk az üldözött keresztényekért.) De Európában is, ahol még nincs valódi, élet-halálra kifutó üldözés, egyre erőteljesebb keresztény-ellenes ideológia uralkodik el.

Tudjátok, mi köze ennek a mai témánkhöz? Az, hogy a szenvedő egyház imádkozó egyház. Vagy amikor a szenvedő egyház belefárad az imádságba, akkor nem egyház többé. És ezért a szenvedésre készülő egyháznak jó megtanulni imádkozni. Nyilván ez nem egy vasárnap, vagy három vasárnap alatt történik, de ez a példázat erre szólít fel, ezzel szembesít. Vajon meddig és hogyan tudunk megállni hitben a nyomorúság és a küzdelmek idején? Meddig és hogyan?

Jézus ezzel zárja a példázathoz kapcsolt szavait: „Amikor eljön az Emberfia, vajon talál-e hitet a földön?” Ez a legfőbb kérdés. S mi a hit? Miben mutatkozik meg, hogy van hit? Az imádságban! A bizalomban, hogy nem hagytuk abba a kérést. Hogy Isten felé fordulunk szüntelenül, kitartóan, minden körülmények között. Amikor visszajön, vajon imádkozó egyházat talál-e? Vagy nem talál senkit, mert már kihűlt bennünk a szeretet és a hit? Nem az a tét, hogy mikor, hanem az a tét, hogy bármikor imádságban és hitben talál-e minket?

A választ arra nézve, hogyan maradhatunk meg hitben és imádságban, abban a Jézusban ragadhatjuk meg, aki ezt a történetet elmondja.

Tegyük fel a kérdést: hol van Jézus ebben a példázatban? Mert nem csak kívül van, nem csak a kitalálója, elmondója az özvegy és a korrupt bíró történetének. Hanem ha meg akarjuk igazán ismerni Jézust, akkor meg kell látnunk, hogy belül van: az özvegyasszony helyén ebben a példázatban. Az Istenhez éjjel és nappal kiáltók közösségében. Gondolj erre: Jézus élete végén, a kereszten, halálában egy zsoltárral imádkozik. Mikor felkiált a kereszten szenvedései közepette: *„Én Istenem, én Istenem, miért hagytál el engemet?”* - akkor a 22. zsoltár szavait imádkozza. Figyeljük, hogyan folytatódik a zsoltár: *„Távol van tőlem a segítség, pedig jajgatva kiáltok, Istenem! Hívlak nappal, de nem válaszolsz! Éjszaka is, de nem tudok elcsendesedni.”* Az imádkozza ezeket a sorokat a kereszten, aki ezt mondja nekünk a példázatban: *„vajon Isten nem szolgáltat-e igazságot választottainak, akik éjjel-nappal kiáltanak hozzá?”*

De a kereszten tőle távol marad a segítség. Pedig jajgatva kiált. Hívja Istent, aki nem válaszol. Mi történik? Vajon nem szolgáltat Isten igazságot választottainak, akik éjjel-nappal kiáltanak hozzá? Ha Jézusra nézünk a kereszten, azt kell mondanunk: úgy tűnik, hogy nem! Mert nem szabadítja meg. Meddig még? Meddig tart még Jézus szenvedése? Mikor jön el a szabadulás számára? Eljön-e egyáltalán? És megmarad-e Jézusban a hit az utolsó pillanatig? Mi lesz azzal, aki példázatot mond nekünk arról, hogy mindig imádkozni kell, és soha nem szabad feladni, amikor ő maga van ott a legnagyobb mélységben? Haláltusában, szenvedésben. Aztán eljön a pillanat, amikor kileheli a lelkét. És Lukács evangélista leírja, hogy mi Jézus utolsó szava a kereszten: *„Atyám, a te kezébe teszem le az én lelkemet.”* (Lk.23.46.) Imádság, bizalom, és hit – az utolsó leheletéig.

De a történet nem ér itt véget. Isten igazolta Jézust. Igazságot szolgáltatott a választottjának. Feltámasztotta, győztes királlyá tette, minden hatalmat neki adott, a jobbára ültette. Miért? Hogy általa, rá nézve, benne megmaradhassunk mi is imádságban, hitben, reménységben.

A végső kérdés ez: meddig tudunk az értünk megfeszített és feltámadt Jézus Krisztusban bízni?

Hogy feladjuk-e, és mikor, az imádságot bármilyen elkeseredett helyzetben, egyetlenegy kérdés határozza meg: meddig tudunk bízni ebben a Krisztusban, aki értünk adta az életét, és aki feltámadt és győztes Úrrá lett. A bizalom pedig attól függ, milyennek látjuk őt. Isten hamis bíró, akivel zűrés üzleti viszonyban vagyunk? Valaki, aki tartozik nekünk, s ha azt nem adja meg, akkor kilépünk az üzletből? Vagy pedig Isten az, aki Jézus Krisztusban értünk szenvedett a kereszten, végső igazságot és győzelmet szerzett? Akivel ezért nem üzleti, hanem szövetséges kapcsolatban vagyunk. Megvásárolt bennünket halála árán a magáénak, hogy akár élünk, akár halunk, vele és benne maradjunk, és benne bízunk. Ezért nincs feltétel. Akármilyen történik, imádkozunk, hiszen azt várjuk, aki bizonynyal eljő.

Boldog ember az, aki Jézusra nézve válaszol a kérdésre: „amikor eljön az Emberfia, vajon talál-e hitet a földön?”

Amen

(Lovas András)